

Notícia d'un 6 d'octubre

Aproximació als esdeveniments del 6 d'octubre de 1934 a Vilanova i la Geltrú

Novembre del 1933. Després de la dimissió del president de la República Alcalá Zamora a les eleccions legislatives, les dretes espanyoles arriben al poder. Alcalá Zamora brinda la presidència al republicà Alejandro Lerroux, evitant així que caigui en mans de la Confederación Española de Derechas Autónomas (CEDA) liderada per José María Gil-Robles, advocat del revoltat general Sanjurjo. És l'inici del Bienni Negre de la República. A Catalunya, no obstant, l'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) controlaria la Generalitat amb autoritat i Catalunya es convertiria en "el baluard de la República". Lluís Companys seria nomenat President de la Generalitat després de la mort de Francesc Macià. El govern Lerroux aturava la reforma agrària i els sous dels treballadors eren retallats indiscriminadament. És en aquesta situació que el Parlament de Catalunya, en clar enfrontament amb el de Madrid, i davant de la situació caòtica dels pagesos, el 21 de març de 1934 aprova la Llei de Contractes de Conreu amb els vots en contra de la Minoria de la Lliga Catalana, que el febrer de 1933 havia abandonat el nom de Lliga Regionalista. La nova llei era promulgada l'11 d'abril del 1934 davant la reacció contrària de l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre (IACSI), proper a la Lliga i que aplegava la majoria dels propietaris, molts dels quals anunciaren el seu no acatament a la Llei. Davant d'això, la Lliga dugué a les Corts una proposició instant al govern a presentar un recurs d'inconstitucionalitat a la Llei del Parlament. Davant la forta oposició generalitzada, Lerroux dimiteix i és el valencià Ricard Samper que com a nou president és l'encarregat de presentar el recurs contra la Llei de

Contractes de Conreu. El 8 de juny aquesta era declarada inconstitucional i la Minoria Catalana, i en solidaritat la basca, es retiraren de les Corts. Una setmana després el Parlament català tornava a votar la llei íntegrament davant l'esforç contrari del diputat de la Lliga Ramon d'Abadal. La Lliga s'havia retirat del Parlament a finals de gener després de la derrota generalitzada a les eleccions municipals. El comissari delegat per la Generalitat durant el procés per defensar la Llei a Madrid fou el vilanoví Amadeu Hurtado, reconegut jurista i orador. El govern Samper, tot i la pressió de la CEDA, no presentaria nous recursos i els propietaris es desmarcaren de la Lliga, esdeveniment aprofitat per la CEDA per tal de situar-se a Catalunya amb el nom d'Acció Popular Catalana. Pel setembre, Samper i el govern català, davant la pressió dels esdeveniments arriben al pacte tot matisant la llei. Aquesta retorna al Parlament l'endemà mateix, vuit mesos després. El pacte de Samper, però, li comportarà la seva caiguda impulsada per la CEDA. El 4 d'octubre de 1934 es forma el nou govern presidit per Lerroux i amb la incorporació de tres ministres cedistes. El poble hi reconeix el feixisme i a Catalunya es veu perillar l'autonomia.

Per altra banda, el novembre de 1933 i promoguda pel Bloc Obrer i Camperol (BOC) s'havia creat l'Aliança Obrera (AO), formada pel BOC, la Federació Catalana del PSOE, UGT, Esquerra Comunista, nuclis reduïts de la CNT i, a partir de 1934, el Partit Comunista. Al començament també en formaren part la Unió de Rabassaires i la Unió Socialista de Catalunya. La no presència de la CNT fa que, excepte a Astúries, AO esdevingui un moviment minoritari. Tot i així serà AO qui portarà el pes dels esdeveniments. El malestar popular anava en augment i AO convidava a la revolta. Afegit als fets de la nova formació de govern i de la llei de Contractes de Conreu, planaven damunt dels ciutadans altres fets recents que contribuïen al clima de desestabilització. Els magistrats de l'Audiència de Barcelona no col·laboraren amb les autoritats catalanes d'ordre públic i es

mostraren en contra de la utilització del català davant les autoritats. A més, el cap d'ordre públic de la Generalitat, Miquel Badia, d'Estat Català, ordenà la detenció d'un fiscal al palau de Justícia, i aquesta extralimitació va fer que fou destituït. El president de l'Audiència envià la protesta formal a Samper, tot ignorant el govern català. El conseller de Justícia Lluhí i Vallescà, amonestà el resident de l'Audiència per aquest fet, mentre que en un sopar organitzat per Estat Català com a acte de desgreuge a Badia, el president Companys fou xiulat i escridassat. Per la seva part el conseller de Governació Dencàs, depurà i reformà el sometent amb més de dos mil voluntaris d'Estat Català. Davant la tensa situació, el govern havia decretat el 23 de setembre l'estat d'alerta, i el divendres 5 d'octubre esclatava la vaga general i la revolta. A Vilanova, la nit del dijous dia 4 es celebrava el ple ordinari de l'Ajuntament presidit per l'alcalde republicà Antoni Escofet. La matinada del divendres 5 els treballadors del Dipòsit de Màquines i Recorregut de la Compañia de Ferrocarriles de Madrid a Zaragoza y Alicante (MZA) es traslladaren al centre de la vila tot convidant a l'aturada general. Aquest dia només circularia el tren de les 5:45, l'express de Madrid, i el de les 7:06 que duia la premsa de Barcelona. El ràpid fou aturat violentament i en desenganxaren la màquina. Els tres-cents viatgers hagueren de quedar-se a Vilanova fins el dilluns. També s'aturaren tots els trens de mercaderies. La mateixa tarda el comitè revolucionari que a Vilanova i la Geltrú estava format per Aliança Obrera, Esquerra Republicana de Catalunya i Estat Català, es fa fort a l'estació de ferrocarril ignorant les ordres de les autoritats de la Companyia arribades de Barcelona. La mateixa tarda-nit del 5 comencen a circular pels carrers de Vilanova grups armats, tot registrant les cases on sospitaven que s'hi trobaven armes i municions. A les dotze de la nit i enmig d'una forta detonació, assaltaren els locals del Centre Autonomista i de la Lliga a la rambla de Francesc Macià –actual rambla Principal–, tot destruint mobiliari i material.

El local no es cremà gràcies a les súpliques del veïnat. Un dels escamots incendià el portal de l'església de Sant Antoni que donava a la plaça de Catalunya –actual plaça de les Neus–, mentre que a la porta principal de la plaça de Sant Antoni un explosiu hi obrí un esvoranc. Aquella mateixa nit, a la parròquia de Mar –l'església de la Immaculada Concepció– s'obligaria al rector i al vicari a obrir la porta del temple on destruïren diversos materials i el Sant Crist. Un dels veïns avisà del perill de la propagació del foc a la casa del costat on hi havia dipositat sofre i altres materials combustibles. Davant d'això, optaren per desviar el foc mentre els bombers i el sometent local intentaven sufocar les flames de Sant Antoni. A la tarda-nit del mateix dia, un cotxe procedent de l'Arboç que passava pel davant de la caserna de la Guàrdia Civil a gran velocitat, rebé els trets dels guàrdies sospitant que dispararen pensant que es tractava d'un atac. La caserna era al carrer de Francesc Layret, actual Sant Gervasi.

Davant dels generalitzats registres duts a terme a casa de coneguts militants de dreta, molts ciutadans canviaren provisionalment de domicili, i les monges de les Providències van ser amagades en cases particulars. L'Ajuntament també cauria en mans dels revoltats i es declararia l'Estat Català, alhora que es destituïen els regidors de la Lliga. La senyera estelada fou hissada al pal més alt de l'Ajuntament, mentre que a la balconada principal es penjaven les banderes socialista i del BOC. Per ordre de l'alcalde una secció dels Guàrdies d'Assalt s'instal·laria a la Casa de la Vila. La confusió era notable, tant entre els revoltats com entre els ciutadans, que lluny de la reacció i l'entusiasme del 14 d'abril de 1931 amb la proclamació de la República, aquest cop no gosaren sortir al carrer. Hi ha una anècdota –explicada per un dels protagonistes– que exemplifica aquest clima de fredor. En entrar els revoltats a l'Ajuntament hi trobaren treballant Joan Ventosa i Roig, qui havia estat alcalde, diputat i conseller de la Generalitat. Quan aquest els preguntà pels motius de l'enrenou, aquells respongueren que anaven a proclamar l'Estat

Català en nom del poble. Joan Ventosa els obrí una de les balconades i els mostrà l'espai fred i desert de la plaça de la Vila. Aleshores els interpel·là sobre si aquell era el poble en nom del qual feien la Revolució. Queda palès que no hi hagué moviment de masses, i que tot fou obra d'un grup d'idealistes, els uns en nom de la revolució social i altres amb vel·leïtats independentistes. Mentre, les notícies que es rebien de Barcelona i de la resta de Catalunya eren confuses. La vaga era general, amb el vist-i-plau de la Generalitat, i a Barcelona s'havien produït diversos enfrontaments entre els escamots d'Estat Català de Dencàs i dirigents de la Federació Anarquista Ibèrica (FAI). També hi havia concentracions a la plaça de Sant Jaume demanant la proclamació de la República Catalana i exigint armament i municions. Vilanova i la Geltrú fou una de les ciutats catalanes on es produïren els primers incidents. La matinada del 6 d'octubre, a la 1:45 diverses bombes esclataren a les portes laterals de l'església de Santa Maria de la Geltrú. El dissabte fou un dia tranquil i la gent passejaria per la ciutat per anar a veure els resultats dels incidents de la nit passada i la matinada. Aquell mateix matí la canalla s'entretenia acabant d'enderrocar l'interior de l'església de la Immaculada, fins que el Comitè d'Aliança Obrera la va fer tancar i vigilar. La mateixa tarda el Comitè dirigent format per AO, ERC i EC, es reunia al despatx de l'alcaldia amb l'alcalde, els regidors i el capità de la Guàrdia Civil, Rafael Carrasco, per arribar a una acord i evitar enfrontaments amb la Benemèrita. S'instà a aquests darrers a lliurar tot l'armament i a afegir-se al moviment revolucionari. Per la nit, els guàrdies d'assalt que estaven a l'Ajuntament sortiren precipitadament cap a Barcelona, davant de la magnitud dels fets que allà hi succeïen. A quarts de nou del vespre, des del balcó de la Generalitat el President Companys proclamava l'Estat Català dins la República Federal Espanyola. No obstant això, impediria la col·locació de la bandera estelada, i obligaria al conseller Dencàs a retirar-la del Palau de Governació. Companys pregonaria que

l'acte fou en defensa de la llibertat, la democràcia i negaria que tingués cap connotació de tipus separatista. Així mateix, demanaria al general Batet, cap de l'exèrcit a Catalunya, que es posés a les seves ordres. Domènec Batet, però, es mantingué en tot moment fidel a la República i actuà amb fermesa contra el gest del Govern de la Generalitat. Amb els militars al carrer, poc resistiren els rebels, i la lluita i la resistència a Barcelona se centraren únicament al local del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i la Indústria (CADCI) a la rambla de Santa Mònica, on aquella nit de dissabte 6 d'octubre de 1934 moriren en lluita per la independència, en Jaume Compte del Partit Català Proletari (PCP), en Manuel González Alba del Bloc Obrer i Camperol (BOC), i el comunista Amadeu Bardina.

Aquella mateixa tarda a Vilanova i la Geltrú el Comitè organitzà un parell d'autocars-camions per anar a Barcelona però davant de les confuses notícies que arribaven optaren per tornar enrere. El diumenge 7 les notícies procedents de Barcelona encara eren poc clares. Ràdio Barcelona indicava que el general Batet tenia la situació totalment controlada, mentre d'altres fonts ho desmentien. El cert és que aquella mateixa matinada es rendia l'Ajuntament de Barcelona després que l'alcalde Pi i Sunyer i els regidors d'ERC deixessin marxar als de la Lliga. Tots ells, junt amb la resta de membres del govern de la Generalitat, amb excepció del conseller Dencàs que aconseguí fugir, foren traslladats al vaixell Uruguay al port de Barcelona que havia estat condicionat com a presó. Aquell mateix matí capitularen ciutats com Girona, Sabadell, Palafrugell o Vilafranca del Penedès, indrets on de bon principi la revolta havia tingut una bona acollida.

A Vilanova i la Geltrú, així com a Granollers i Badalona, els fets s'allargarien fins el matí del dia 8. A Vilanova, a les deu del matí del diumenge 7 amb la plaça de la República molt concorreguda s'escoltaren trets i diverses descàrregues que provocaren el pànic. Durant força estona hi hagué un intercanvi de trets entre efectius de la Guàrdia Civil i francotiradors situats als

terrats de les cases veïnes. En l'enfrontament foren ferits dos vianants, Telesfor Alemany Roig de 57 anys i de la ciutat, i Alfonso Nicolás Romero de 44 anys natural de Cabeza de Torres (Múrcia). Amb anterioritat als fets, representants del Comitè revolucionari s'havien reunit amb el capità de la Guàrdia Civil per oferir als membres i familiars del cos armat que vivien a la caserna la possibilitat de sortir per anar a comprar queviures. La resposta del capità sempre resultà negativa. Des de l'any 1914 la caserna de la Guàrdia Civil es trobava al carrer de Sant Gervasi, a l'edifici conegut com La Galera, fent cantonada amb el carrer Cervantes. A l'edifici hi havia una sala de ball i teatre, i en anys anteriors havia estat la seu de diverses entitats de la vila, com el Centro Instructivo, El Círculo de la Amistad, La Cuyña o La Paloma. A la una del migdia del dia 7 esclatava a tocar de la caserna una bomba que havia estat col·locada a les clavegueres del carrer Cervantes, i que aixecà el pis del carrer i obrí esquerdes a l'edifici i a la central de telèfons, a més de trencar molts vidres del veïnat i llançar la reixa de la claveguera a una distància considerable. Es produïren intercanvis de trets continuats fins les cinc de la tarda entre la Guàrdia Civil, que es protegien amb matalassos, i franc tiradors situats al campanar de Sant Antoni i al terrat de l'Ateneu a la rambla Principal. A les cinc de la tarda arribaren dos camions carregats de reforços de l'Hospitalet de Llobregat, un dels quals tingué una avaria a la carretera i els seus ocupants foren traslladats a Vilanova en turismes. En un d'aquests hi viatjaven un sots-oficial, un caporal i tres guàrdies, que en baixar del cotxe a l'alçada de la rambla foren objecte de diversos trets, resultant greument ferit un sots-oficial anomenat Ramos, un caporal i un guàrdia. En conèixer la notícia la Guàrdia Civil sortí de la caserna per anar a fer front als revoltats. Amb l'altre camió de reforç arribaren a Vilanova dotze carrabiners comandats per un alferes, i quatre guàrdies civils més. A la carretera van ser assaltats i en l'intercanvi de trets morí l'alferes de carrabiners Valentín Guarido i el caporal de la Guàrdia Civil Félix García. Posteriorment, anant

per la carretera cap el carrer Llibertat caigué mort un altre carrabiner. Mentre, el motor del camió s'incendià davant dels antics Tallers Tomàs i fou abandonat pels seus ocupants que hagueren de seguir a peu. Els guàrdies arribats s'uniren a la plaça de la República, davant de l'Ajuntament, amb els membres de la caserna local i un grup de reforç arribat per la carretera de Vilafranca del Penedès. D'aquesta forma dominaren l'Ajuntament i la revolta, i substituïren les banderes de l'Ajuntament per la bandera espanyola. Amb anterioritat, membres d'Aliança Obrera havien ocupat Ràdio Vilanova i obligaren a radiar himnes com *La Marsellesa*, *La Internacional* o *A las Barricadas*, alhora que llegien notes tot convidant els ciutadans a sortir al carrer. Finalment, es retiraren gràcies als trets que efectuà la Guàrdia Civil.

A primera hora del dilluns 8 arribava davant la costa de Vilanova i la Geltrú el destructor José Luis Díez, avisant amb tres canonades a les que contestà la Guàrdia Civil amb tres coets lluminosos. Des del vaixell efectuaren trets de fusell en direcció a la platja, on restaven replegats els darrers revolucionaris. Durant el dia desembarcaren voluntaris de la infanteria de marina que patrullaren per la ciutat mantenint l'ordre. Així, el comandant de la plaça, el capità de la Guàrdia Civil Rafael Carrasco emetia un ban ordenant l'obertura de tots els establiments i el retorn al treball. Els treballadors de la companyia ferroviària MZA tornaren als seus llocs de treball i el tren ràpid de Madrid reprengué el retorn cap a Barcelona després de tres dies. Mentre, a la sala de sessions de l'Ajuntament s'instal·laria la capella ardent amb els cossos dels tres guàrdies morts en l'enfrontament. A les quatre de la tarda del dia 8 els militars tornaren al vaixell ancorat davant la vila, mentre encara s'escoltaven alguns trets aïllats. En aquells dies morí el ciutadà Telesfor Alemany a causa de les ferides de bala rebudes a la plaça de la República. A dos quarts de sis de la tarda arribava de Tarragona una companyia del regiment número 18 amb secció de metralladores que entraren a la ciutat en formació militar i amb banda de cornetes i timbals, i que foren rebuts per

la Guàrdia Civil local. D'aquesta manera passava a ser provisionalment comandant de la plaça el cap de les tropes arribades José Alonso Alonso. Cap a dos quarts de vuit del vespre era el destructor José Luis Díez el que iniciava el camí de retorn cap a Barcelona.

El dimarts 9 retornava l'absoluta normalitat a la vila, i al voltant del migdia se celebrava l'enterrament dels guàrdies i militars morts amb la presència de les autoritats judicials i militars. El seguici, que passaria per la rambla de Francesc Macià –rambla Principal– fins a l'església de Sant Antoni, estava format per dos cotxes que duïen els taüts del caporal de la Guàrdia Civil i el carrabiner, mentre que el taüt de l'alferes, cobert amb la bandera espanyola, era dut a espatlles pels seus companys que li rendiren honors militars. Els següents dies es multiplicaren les detencions dels sospitosos d'haver donat suport i haver participat en la revolta. El dia 12 d'octubre trenta detinguts foren traslladats a Barcelona. L'endemà, una part del destacament local de la Guàrdia Civil i del regiment número 18 de Tarragona es traslladaren als nuclis de Castellet i Sant Marçal on requisaren més de 150 armes. El dia anterior, el destructor José Luis Díez havia tornat a Vilanova, però veient la tranquil·litat que regnava marxava la mateixa tarda cap a Barcelona. Davant del perill d'ensorrament de la caserna de la Guàrdia Civil després de l'explosió de la bomba, els seus ocupants foren traslladats provisionalment al col·legi Samà, els Escolapis.

Per aquelles dates hi hagué una mobilització popular a la ciutat per demanar l'indult de la pena màxima imposada al tinent coronel dels Guàrdies d'Assalt Joan Ricart Marich, fill de Vilanova i la Geltrú, per suposada complicitat en els fets esdevinguts. La majoria de les entitats vilanovines cursaren notes de súplica en aquest sentit dirigides als caps de la República. El jutge militar de la zona demanava insistentment personal jurídic per tal de dur a terme totes les diligències acumulades. El dimarts 9 d'octubre uns nens que jugaven a la

Rasa d'en Miquelet trobaren una pistola abandonada que en disparar-se fortuïtament va ferir el nen de sis anys Robert Ferrer Esteba.

El dimarts 16 eren traslladats a Barcelona 35 detinguts més relacionats amb els fets, alhora que un ban destituïa els representants electes de l'Ajuntament de Vilanova, a semblança de la majoria de consistoris de la comarca, i es difonia una nota tot recordant a tothom que la llengua oficial era el castellà. El dia 22 d'octubre retornava a Tarragona la companyia n°18 del regiment i l'endemà es celebraren funerals pels guàrdies morts.

En un ban es nomenava nou president de la comissió gestora de l'Ajuntament vilanoví a Enrique Dulanto González. El Círculo Tradicionalista local demanaria una recompensa pel capità de la Guàrdia Civil Rafael Carrasco, alhora que sol·licitava que una comissió de diputats de la Minoria Tradicionalista “visite esta villa para hacerse cargo de las barbaridades cometidas por los vándalos separatistas y comunistes bombardeando y arrasando los templos y el cuartel de la Guardia Civil”. A finals d'octubre, el material confiscat a la vila per la Guàrdia Civil constava de 300 armes llargues, 50 de curtes, 3 caixes de dinamita de 25 kg, 8 paquets de 24 kg d'explosiu, càpsules de diferents armes i diversos rotlles de metxa. Així mateix, es conegué que del polvorí de la pedrera de la fàbrica de ciment blanc Materiales Hidráulicos Griffi s'havien robat vuit caixes de dinamita, sospitant que les cinc caixes que no havien estat recuperades foren les que s'utilitzaren en l'atemptat de les clavegueres contra la caserna de la Guàrdia Civil. Fou el dia 27 d'octubre el dia en que dos diputats de la Minoria Tradicionalista, delegats per informar dels fets revolucionaris a Catalunya, visitaren les esglésies i la caserna de la Guàrdia Civil.

Aquell mateix dia foren traslladats a Barcelona 14 detinguts més. La nit del 30 ancorava davant la costa vilanovina el destructor Almirante Valdés, que salpà hores més tard sense més novetats. El 6 de novembre encara foren posats a disposició de l'autoritat judicial militar quatre detinguts, i dos més el

dia 15. Aquest mateix dia la Guàrdia Civil retornà les armes confiscades als seus propietaris i per la tarda el comandant general de Catalunya Domènec Batet fou visitat per una comissió dels Regants i Sindicat del Pantà de Foix, de la Cambra Oficial de la Propietat Urbana i de l'Associació de Propietaris de Finques Rústiques del Partit Judicial de Vilanova, acompanyats de l'alcalde Enrique Dulanto, per tal de demanar que augmentessin les forces dels instituts armats que complien servei a Vilanova i s'establís amb caràcter estable una guarnició de l'exèrcit.

A finals de novembre el bisbe de Barcelona Manuel Irurita visitaria els temples parroquials de la ciutat afectats per la revolta, una visita que faria extensiva a Sant Jaume dels Domenys, Castellví de la Marca i Vilafranca del Penedès.

Arran dels fets esmentats, Catalunya perdé les seves llibertats, extremadament protestat per la Lliga i per Francesc Cambó que assenyalaven que no podia generalitzar-se el càstig i la repressió a tots els ciutadans. El desembre de 1934 hi havia a les presons catalanes més de 3.400 detinguts acusats de participar en els esdeveniments derivats del 6 d'octubre. La majoria dels governs municipals havien estat destituïts, la Llei de Contractes de Treball anul·lada, centres polítics tancats, censura a la premsa, i estat d'excepció. Amb tot, la repressió duta a terme no tingué la duresa d'Astúries, on Francisco Franco cometé tota mena de violències. Els dirigents de la República commutaren la pena de mort a diversos comandaments del cos dels Mossos d'Esquadra, el comandant Enric Pérez Farràs i el capità Frederic Escofet Alsina, que junt amb els membres del govern de la Generalitat foren condemnats a trenta anys de reclusió a les presons de Madrid, Puerto de Santa Maria o Cartagena. El gener de 1936 encara restaven a les presons uns tres mil detinguts. En aquest context, el coronel Francisco Jiménez Arenas ocuparia accidentalment la presidència de la Generalitat, el tinent

coronel Martínez Herrera ocupà l'alcaldia de Barcelona, i Portela Valladares es convertí en governador general de Catalunya.

El novembre del mateix any es presentà a les Corts el projecte de llei d'ascens de Batet i López Ochoa, comandant militar d'Astúries. D'aquesta manera el general Batet –afusellat el 1937 a Burgos per les tropes franquistes– deixaria el comandament de la divisió orgànica de Catalunya.

Amb les presons plenes, al port de Barcelona s'havia habilitat el vapor Argentina com a complement de l'Uruguay, a part del penal de Figueres. El 8 de novembre de 1934 es publicava el decret de la Presidència pel qual es prorrogava per trenta dies més l'estat de guerra a tot el territori de la República.

Així succeïren a Vilanova i la Geltrú els fets dels sis d'octubre de 1934. Catalunya esdevingué Estat Català per unes poques hores, recolzant-se en una revolució popular minoritària i amb interessos ben diferents. Per a uns significava la revolta separatista, i d'altres volien la revolució social, i tingueren d'enfrontar-se en un joc desigual a unes forces d'ordre públic que en tot moment restaren lleials al govern de la República i, pitjor encara, davant d'un poble i uns ciutadans que des de bon començament dubtaren de la conveniència i l'èxit d'aquella l'empresa. Lluny de manifestar el suport entusiasta al carrer com havia passat el 14 d'abril de 1931 amb la proclamació de la República Catalana, aquesta vegada restaren temorosos i recelosos d'aquella nova aventura incerta. El president Companys es deixà emportar per alguns idealistes, i ell i el seu govern i el poble de Catalunya en pagaren molt cares les conseqüències. De poc serví a Companys argumentar que la seva actitud estava negada d'ambicions separatistes i que tant sols era un intent de salvaguardar la democràcia, la llibertat i la República. Arran dels fets també fou empresonat, jutjat i condemnat el vilanoví Pere Mestres i Albet, aleshores conseller de la Generalitat republicana. La normalitat retornaria el febrer de 1936 amb la victòria generalitzada a les eleccions del

Front d'Esquerres. Mentre, començava a planar damunt del país i els seus ciutadans l'ombra del fantasma d'una nova revolta, aquesta vegada de resultats més tràgics. Aquell proper estiu esdevindria més angoixant que mai.

Albert Tubau

N. de l'A.: Les fonts documentals utilitzades es limiten a la premsa de l'època, molt especialment el *Diario de Villanueva y Geltrú*, *L'Opinió*, *Estat Català*, i *La Humanitat*.

(Aquest treball fou editat el 1987 al n°1 de la revista Primera Edició publicada pel Centre d'Estudis de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer de Vilanova i la Geltrú)